

(Dalje.)

nega posebnega pomena, žalostno dokumentiranje, da je pisatelj prav globoko notri v narodnjaški ideologiji in le v prav lahki zvezi s pravih prepričanjem zavednega socialista.

Duh, ki veže iz teh člankov, je popolnoma nesocialističen — to se mora odkrito pibiti. Prepričan sem, da ta sodba ni samo moje osebno naziranje, ampak tako misli tudi vse naše organizirano in v primeri z omenjenim pisateljem dosti resneje misleče delavstvo.

Delavstvo pozna s prirodejšim in bolj socialističnim instinktom pravo, »odkrito« resnico. Naše delavstvo pa bode ravno v teh člankih našlo »sladko pokrito laž«, ker je mnogo jasnejši pojmov od sodruha dr. F.

Ako čutijo sodrugi s sličnim buržvaznim naziranjem potrebo, da sejejo v naše strankarsko gibanje narodnjaške misli, potem naj to store popolnoma na svojo odgovornost, zunaj našega okrožja. Naš dnevnik je vsekakor zagrešil napako, da je sprejel vsa ta razmišljanja brez komentarja v svoje predale. Ker pa so bile enkrati zapisane, ne preostaja drugega, kakor da jih prav odločno odklonimo in prenehamo vsako sorodstvo z njimi.

Sodrugi dr. F. je na nekem mestu teh člankov priznal, da je narodnost le sredstvo v dosegu večje kulture. To zadostuje. Narodnost je za socialistično stranko brez vse globočje vrednosti in ni potrebe, da bi se s tem pojmom pečali na prvem mestu. Če se pa moramo pečati tudi s tem vprašanjem, potem smo zašli na napačno pota, katera rode vsej internacionalni take škodljive posledice, kakor je nesrečni separatizem na Češkem.

V interesu delavstva, v interesu socialističnega gibanja je, da očistimo naše ozračje, da oplejemo naše polje nesocialističnega pleva. V interesu delavstva pa je tudi, da možje, kateri so s svojo duševno kvalifikacijo sposobni opravljati vodilne in iniciativne posle, ne zvone na potu strankarskega življenja z lastnim individualnim zvonce, ampak da imajo ti možje v prvi vrsti naš razredni boj pred očmi.

Kdor pa ne pozna mišljenja in zahteve delavstva, naj gre med ljudstvo. Z odprtimi očmi zagleda kmalu, da so delavske želje in potrebe druge, nego hitenje za narodnostnimi »ideali«. Frazarija pa naj ostane tam, kjer se je porodila.

Akoravno sem prepričan, da delavstvo ne bode sledilo tem kvarljivcem socialističnega gibanja, vendar se morajo javno odkloniti vsi tisti poizkusi, ki sejejo narodnostne spore tudi med nas. Internacionalna sloga svetovnega kapitalizma zahteva od nas utrjeno prepričanje, jasnost misli in veliko resnobo; ne trpi pa nobenih nacionalističnih eksperimentov.

Sodrugi dr. F. Socialist niste, ako priseagate na program in zastavo socializma; socialisti ste šele potem, če tudi delate v socialističnem duhu. Neomajno in odkrito delovanje na polju razrednega boja je v interesu naše mlade stranke, zanašanje razrednemu boju tujega naziranja v našo stranko pa je največje zlo in največje oškodovanje naših proletarskih interesov.

Končam z željo, da nam bo v kratkem mogoče sodrugu dr. F. isto očitati, in sicer z veseljem in zadovoljstvom, kar je on očital sodrugu dr. T. Ako se je sodrugi dr. T. v teku dveh let temeljito v svojem naziranju spremenil (ker je preje zagovarjal delovanje C. M. družbe), je to očitanje le veselo znamenje, da koraka naprej in ne rakovo pot. Za sodruga dr. F. je pa to očitanje samoobsodba, ker ne stopa za interesi socialno demokratičnega gibanja, ampak uhaja v našo škodo na buržvazijske poti.

Ing. A. St.

Kupčije madjarskih politikov.

100 pisem za 30.000 kron.

Procesi ogrskih parlamentarcev in drugih politikov niso nič nenavadnega. Procesi, ki se pri ogrskih sodiščih leti in leta zavlačujejo, tudi niso nič nenavadnega. Slučajno so ravno procesi znanih politikov, če niso odločni opozicionalci, večinoma tisti, ki se najbolj zavlačijo. Med takimi procesi je tudi eden, ki je gotovo malo čuden. Gre namreč za sto pisem Lajoša Košuta, velikega očeta sedanjega malega, čeprav že starega Ferencja Košuta. Okrog sto Košutovih pisem — to je predmet tega procesa.

Leta 1892. je umrl znani poslanec Daniel Irányi, prvak neodvisnjaške stranke, v njegovi zapuščini so našli med drugim pisma Lajoša Košuta. Leta 1895., torej že po Košutovi smrti, so prišla z drugimi deli zapuščine v roke Irányijevim dedičem, med katerimi je bil tudi pravnik Geza Irányi. Dediči pa so prepustili omenjena pisma poslancu Kolomanu Thalyju, ki jih je želel pregledati in urediti. Pozneje je neodvisna stranka izročila to delo poslancu Ignacu Helfyju, ki pa je kmalu na to umrl.

Deset let pozneje je Geza Irányi, ko je pregledoval proračun, na svoje začudenje tam opazil, da je država kupila Košutova pisma od Helfyjevih dedičev za 30.000 kron, tista pisma, ki jih je bil Košut pisal Danielu Irányiju. Geza Irányi se je s posredovanjem svojega odvetnika obrnil do grofa Apponyija kot soroditelja neodvisne stranke, da bi zvedel, kaj je na tem. Dobil pa je osoren odgovor.

Med tem je zvedel Irányijev advokat, da je bil Fran Košut tisti, ki je v ministrskem svetu izsilil nakup omenjenih pisem. Takrat je bil namreč veliki neodvisnik kraljevski minister in je pridno hodil na dunajski dvor. Ostali ministri niso soglašali s kupčijo, posebno ker jim je bila cena previsoka. Vedeli so, da so Helfyjevi dediči tista pisma še leto dni pred tem ponujali Fejervaryjevi vladi za 4000 K. Ali Košutu se je posrečilo; njegova volja je obveljala.

Geza Irányi se je obrnil do sodnije. Pred šestimi leti je bilo to. Zahteval je, da se mu vrnejo pisma, dotlej pa dase položi 30.000 K pri sodišču. Šest let se je vlekel proces pred

prvo instanco. Zdaj je rešen. Irányijeva zahteva je odklonjena.

Ali Irányi je seveda apeliral in stvar bi imela priti pred drugo instanco. Bi imela, pravimo. Zakaj glasovi se raznašajo, da ne pride. Če bi se izvršila vsiljena obravnava, bi lahko doživeli senzacijo, da bi bila sodba prve instance razveljavljena. Kajti doprinesli bi se baje lahko dokazi, s katerimi se prva instanca ni pečala. Ti dokazi bi bili menda Košutu neprijetni; dognati se ima namreč, da je Košut dobil od Helfyjevih dedičev provizijo. Tako bi bilo razumljivo, da se je tako silno poganjal za kupčijo. Ali takega dokaza Košut baje ne mara. In če položi 30.000 K, ne pride stvar pred drugo instanco in nihče ne bo preiskaval če je Košut pri taki kupčiji dobil provizijo ali ne.

Ko se je Fran Košut iz Italije — »iz pregnanstva« — vrnil na Ogrsko, tega je zdaj osemnajst let, je bil siromak. Inženir, ki v Italiji ni imel dosti posla, na Ogrskem pa nič. Al očetovo ime je pomagalo, da so ga tukaj slovesno sprejeli, in zopet mu je očetovo ime pomagalo, da so se vsakovrstne sumljive banke, dvomljiva industrijska podjetja, spekulacijski obrati pulili zanj. Košut kot upravni svetnik je bila reklama; Košutova slika na vžigalcah je bila reklama; Košutov podpis na škatljah za cikorio je bila reklama. Tako se je dalo prodati iz očetove zapuščine kot spomin, se je drago prodalo.

Odkar je bil Fr. Košut kralj, trgov. minister, so se njegove razmere izpremenile. S takšnimi bogatelji kakor dotlej se ne peča več. Zdaj bih ilo mogoče, da položi onih 30.000 kron, ne da bi ga to kaj bolelo. In če to stori, bo svet ogoljufan za zanimivo senzacijo.

NOVICE.

* Častitka Siczyńskiego. Pred stanislavskim sodiščem oproščeni jettinjski pazniki so dobili ekspresno pismo, kjer jim Siczyński častita na oproščanju. Policija se tolaži, da pisem ni pisal Siczyński, ampak so ponarejena.

* Krvav pustni torek. V Aradu so se na pustni torek ponoči krvavo spopadli policaji in huzarji. Huzarji so hrumeli v gostilni, policaji so jih pozvali, naj bodo mirni. Huzarji so se uprli in pričel se je grozovit pretep. Huzarji so potegnili sablje, policaji revolverje. Huzarji so tri policaje težko ranili, slednjič je prišla vojaška straža in jih prišla.

* Knezoškofijsko reševanje kmetov. Pred nedavnim časom je kupil breslavski knezoškof dr. Kopp, ki ima tudi v Avstriji velika posestva, v Wilmsdorfu na Avstrijskem Šleskem devet kmetij, ki naj bi se spremenile v veliko lovišče. Kupčija se je bila sklenila že pred letom, ampak kmetje še zdaj niso dobili kupnine. Prejšnji lastniki sicer smejo obdelovati zemljišče, toda njih znoj ne rodi sadov, kajti knezoškofovi jeleni vse poteptajo. Klerikalci uganjajo z govori in parlamentarnimi predlogi reševanje kmečkega stanu, toda eden najimenitnejših klerikalnih veljakov da poteptati kmetovo zemljo in jo spreminjati v lovišča, samo da se lahko zabava s svojimi krščanskimi imenitniki. In pri tem tare prebivalstvo v Wilmsdorfu najhujša beda in prebivalstvo se krči od desetletja do desetletja za 1000 oseb. Namesto da bi se možnost prehranitve dvignila, pa jo pobožni gospodje še manjšajo. Potem pa gredo in tožijo o begu v mesta in izseljevanju!

* Trikratni morilec. Kleparski pomočnik Oswald Trenkler je v Berlinu priznal, da je izvršil trikratni umor na rodbini dragotinarja Schultza. Najpreje je bil ubil dragotinarjevo ženo, nato njegovo hčer in končno dragotinarja samega. Morilec je priznal umor povsem hladnokrvno in ni kazal nikakega kesanja.

* Gospa Toselli. Gospe Tosellijevi je obljubil saški dvor popolno apanažo, ako grofica obljubi, da ne bo ničesar več pisala o življenju in razmerah na draždanskem dvoru. Nekdanja saška prestolonaslednica se bo v bodoče zopet imenovala grofica Montignoso in se baje nastani na nekem gradu v Avstriji.

* Grozovit umor. V Varšavi je prejel skladišni upravitelj kovček, ki je bil poslan iz Lodža. Ko ga je odprl, je opazil dvoje popolnoma razkosanih človeških trupel. Sodijo, da sta bili obbedve žrtvi najbrž ustreljeni s revolverjem in potem razsekani na kosce. Gornje truplo je bilo odžagano, glava odločena, oči izdobljene, nos in ušesa odrezana. Na prsni in želodcu sta bila vrezana križa. Vsled razkosanja trupel niso mogli spoznati, menijo pa, da sta žrtvi zakonski par.

* Papež med antimonarhisti. Papež je začel resno vojno zoper vladarske dvore v Evropi. V posebnem odloku, ki je vsesok antimonarhističen, je prepovedal višji in nižji duhovščini udeležbo na prireditvah in svečanostih, kjer dekolitirane dame žalijo moralno čustvovanje. Ker pa dvorni ceremonijal za sprejeme in dvorne priredbe damam strogo pripisuje dekolet, ni dvoma, da je ost papežke bule naperjena zoper monarhističen sistem in njegove pregrešne običaje. Drugačnega smisla odlok ne more imeti, zakaj na zasebnih slavnostih dame lahko ustrežejo željam duhovniških gostov, dočim je dekolet za udeležence dvornih svečanosti zapoved, ki se da prav tako malo izpreminjati kakor cerkvene dogme. Dvorni ceremonijali spadajo prav tako med svetinje krščanstva. Iz tega odloka se lahko izcimijo še prav zanimive razprtije in radovedni smoli, kdo bo hujši: ali ukaz papežke kurije, ali razgaljen prsi dvornih dam. Stvar bo vse kako sitna za obe strani. Dvori so namreč navezani na sodelovanje visoke duhovščine in se bo odsotnost škrlatnih plaščev na svečanih slavnostih težko pogrešala. Na drugi strani pa so tudi cerkveni knezi navezani na sodelovanje dam z razgaljenimi prsi. Brez teh je izdatna klerikalna politika nemogoča.

* Spomin jo je zapustil. V Marseilleu se je javila te dni na policijski dama, ki je pripadala po svoji vnanosti premožnejšim slojem in je povedala, da jo je spomin nenadno popolnoma zapustil in se ne spominja kako se piše, meni pa, da je žena angleškega plemenitaša. Tujko so

izročili blaznici, kamor je odšel policijski komisar z večimi zdravniki. Trudili so se okoli tujke, da bi dognali, kdo da je. Dali so ji svinčnik in papir in jo prosili, naj poskusi zapisati svoje ime. Začela je: »Jeanina de Whitt...« toda nenadno se je plaho zdržnila in spustila svinčnik iz rok. Ime Jeanina se vjema s črkami, vtkanimi v njej žepni robec. Bolnica ne plaka in ne kaže nikakih histeričnih pojavov. Toda vsa žmedena je in ne more zbrati svojih misli. Ker nima ničesar pri sebi razen solnčnika, ki je bil kupljen v Nici, je zelo težko dognati, kdo je skrivnostna dama. Policija je poizvedovala v Nici, toda angleško poslanstvo je odgovorilo, da iz Nice ni odpotovala nobena Angležinja. Vodja ženskega oddelka v blaznici je mnenja, da tujka ni Angležinja, čeprav govori jako dobro angleško, ampak Francozinja.

* Za psom v smrt. V Berlinu je šel gimnazijec Konrad Mußgenug s svojim psom skozi Grunewald na izprehod. Prišla sta do jezera, ki je bilo pokrito z ledeno skorjo. Pes je stekel na led, ali led je bil tanek in se je udrl, pes je izginil pod skorjo. Kljub svarilom šetalcev je hitel mladenič za psom, da bi ga rešil. Ali tudi on se je udrl in izginil v ledenih valovih. Ko so ga potegnili ven, je bil že mrtev.

* Nesreča na morju. Iz Kalkute poročajo, da se je potopila blizu Rangovna ladja »Shinchov«. Utonilo je petdeset mornarjev. Sodijo, da je ladja zašla v morski vrtinec.

* Vsak dan štirje potresi. Potresov najbogatejša dežela v Evropi je nedvomno Italija; vendar pa jo v tem oziru dežele drugih delov sveta zelo prekašajo. Jako mnogo potresov je na Japonskem, ki je zategadelj klasična dežela za opazovanje potresov. Vendar pa niti Japonska ne zavzema prvega mesta v številu potresov, ampak zaostaja za delom južne Amerike. To preje ni bilo znano, čemur je krivo, da so tako pozno uvedli v južnoameriških deželah potresna opazovanja. Vendar pa so napravili v zadnjem stoletju 11.642 potresnih opazovanj v južni polovici dela naše zemlje. Ker se nekatera opazovanja nanašajo na iste prirodne pojave, je število posamičnih dognanih zemeljskih sunkov nekoliko manjše, namreč 9022. Ti podatki se tičejo samo na okolico Andov na južnem Peruanskem do konca južne Amerike. Čeprav je to število zelo veliko, vendar je razmeroma neznatno, ako ga primerjamo s številom potresnih sunkov v Čile. Odkar je namreč čilska vlada ustanovila posebno potresno opazovalnico pod strokovnjaškim vodstvom grofa Montessusa de Ballore, so samo v treh letih 1906., 1907., in 1908. zaznamovali 3266 potresnih sunkov, izmed katerih so jih čutili prebivalci v Čile 1888. Po pravkar izdanem poročilu za leto 1909. so zbrali v tem letu celo 5000 opazovanj, ki se nanašajo na 1531 raznih potresnih sunkov. Potemtakem pridejo na čilsko republiko povprečno po štirje potresni sunki na dan.

* Koliko velja letalni stroj. Francoski strokovni list »Aerophile« objavlja pregled o cenah aeroplanov različnih sistemov. Povprečno so dvokrovnji aparati dražji od enokrovnih. Najdražji letalni stroj je motor, ki ima 100 konjskih sil: 36.000 mark. Najdražji enokrovec pa dobiš že za 24.000 mark, seveda ima le 60 konjskih sil. Cene se ne ravnaajo vedno le po jakosti motorja. Enokrovnji aparati z 80,60 in 50 konjskimi silami imajo enako ceno po 16.000 mark. Najcenejši izmed navedenih sistemov je dvokrovnji aparat, ki ima 25 konjskih moči in velja 8000 mark, torej ni dražji kakor srednje vrste avtomobil. Povprečno je treba računati, da velja aparat brez motorja 8000—12.000 mark. Motor srednje sile, torej 50 konjskih moči, velja prav toliko, tako da lahko računamo okoli 20.000 K za potreben kapital. Najmočnejši dosedanj motor ima 200 konjskih moči, a je s svojimi 390 kilogrami preneroden za porabo. Druge vrste motor ima 140 konjskih sil in je težak samo 130 kilogramov; ceno mu je 24.000 mark. Ta motor, ki ga je zgradil Gnome, je doslej najboljši, ker na eno konjsko silo ne pride niti en cel kilogram vse teže. Najmanjši motor s 25 konjskimi silami še vedno tehta 100 kilogramov in velja 4000 mark. Tem izdatkom je treba prišteti še stroške za gorilo, olje in poplave. Zategadelj v bližnji bodočnosti še ne bo možna splošna poraba aeroplanov, ampak ostane letanje po zraku še šport bogatih ljudi.

* Tragedija čaplje. Kdor se zaveda mnogoštevilnih muk in grozovitosti, ki se dogajajo pri nabiranju krasnih čaplinih peres, tistega mora navdati žalobno čustvo, kadar se ozre na ta okras. Zategadelj je zanimivo poročilo avstralskega prijatelja tičev, ki je priobčil v angleškem listu za tiče trgovce članek »Tragedija čaplje« in kjer pripoveduje naslednje: Čaplja, ta graciozna žival, ki jo lovci za tičjimi peresi kot najdragocenejši plen tako vroče pozele, je sicer v raznih državah Avstralije postavno zavarovana, toda silna razprostrtost dežele in majhna obljudenost pospešujeta roparske pohode lovcev za peresi. Pisatelj sestavka, A. H. Matingley, si je postavil za nalogo, da fotografira življenje čaplje. V ta namen si je izbral veliko naselbino čapelj v revirskih močvirjih severnega in južnega Valesa. Pred dvema letoma je bil našel tu 700 parov čapelj; potem pa so prišli lovci za čaplinimi peresi in so zmanjšali število gnezdov na 150. Ko je to leto zopet prišel, se mu je odgrnil pretresljiv pogled. »V kalni vodi močvirja so ležala gola trupla mrtvih čapelj, okoli 50 pa številu, ki so bile usmrčene tik ob svojih gnezdih, ko so nesle mladičem hrano. 50 tičev umorjenih zaradi par peres in njih 200 mladičev izročenih smrti od lakote! Veliko število mladičev je bilo že mrtvih, ostali so bili shujšali, da jih je bilo sama kost in koža, in so obupno vzklikali!« Ker so čapljina peresa najlepša in najdražja v času ko se v ale mladiči in jih morajo stari pitati, zato zagreši človeška lakomnost to grozodejstvo, da pobija v tistem času stare čaplje in obenem tudi mladiče izroči grozovitemu umiranju od lakote. Matingley je fotografiral sedem prizorov žalostne usode čapelj. Fotografije so porazili za agitacijsko sredstvo proti moritvi tičev in so imeli največji uspeh; bili so jih tudi povlačili in kazali v »protestnih shodih« po najvažnejših avstralskih mestih. To gibanje je tudi

povzročilo, da so v Avstraliji popolnoma prepovedali izvoz čaplinih peres in pazijo na izvrševanje te prepovedi z vso strogostjo. Tudi v Združenih državah in na Angleškem je napravila »tragedija čaplje« največji vtisk. Združene države prete s hudimi kaznimi vsakemu, ki bi prodajal čapljine perese. Silna propaganda, ki je bila na Angleškem proti moritvi tičev, je prav tako privedla do vidnega uspeha; vlada je obljubila, da predloži postavo, ki prepoveduje prodajo čaplinih peres.

Ljubljana in Kranjsko.

— Kranjski deželni zbor se je snoči zaključil. Popoldne je bil sprejet odsek predlog o takozvani kršitvi deželne avtonomije zaradi sodnega preganjanja deželnih uradnikov Kristana in Možine. Tu je prišlo še do malega konflikta. Klerikalci hočejo na vsak način zvesti stvar in zato ni dal deželni glavlar dr. Sušteršič liberalnemu poslancu Višnjikarju govoriti o prečinskih volitvah, čeprav je jasno, da gre pri celi stvari za te volitve. Dr. Krek je pravil, da gre za kršitev deželne avtonomije, ki se je zgodila, vse drugo pa je baje postranska reč. Končno je bil odsek predlog sprejet s klerikalnimi glasovi. Potem je posl. Jarc poročal o **podržavljenju ljubljanske policije**. Ustavni odsek predlaga, da se načeloma pritrdi podržavljenju, svota, ki jo ima plačevati Ljubljana, naj se pa prepusti pozn. določbi. Baron Schwarz je tako zgovorno, kakor pač zna, zagovarjal podržavljenje in pravil, da je to že stara želja prebiv. Govorili so še dr. Triller, dr. Lampe, in dr. Eger. Dr. Lampe je dejal, da ima Ljubljana s policijo večje stroške, nego jih zahteva država. Po zaključni besedi dr. Jarca je bil sprejet odsek predlog in nekoliko resolucij. Ob pol 9. uri zvečer je deželni glavlar odgodil zbor.

— Vsakršna pojasnila glede ožje volitve v ljubljansko obrtno sodišče, ki bo v nedeljo, dne 25. t. m., se dobivajo vsak dan do 7. zvečer v Selenburgovi ulici 6. II. nadst.

— Volitev v deželno pridobninsko komisijo je imela v včerajšnji seji deželnega zbora sledeči rezultat: V pridobninsko deželno komisijo so bili izvoljeni: posl. Ant. Kobi, Jos. Kenda in Ant. Belec kot člani; K. Pollak in posl. Franc Demšar kot namestnika. — V prizivno komisijo za osebno dohodnino so bili izvoljeni: v veleposestniški kuriji: posl. dr. Eger za člana, Karel Mulley na Vrhniki za namestnika; v mestni kuriji: posl. Josip Turk; v kmetijski skupini: posl. Fr. Košak in Teršan za člana, J. Podlesnik in Fr. Jaklič za namestnika; v splošni kuriji pa posl. Ev. Jarc.

— Ljubljanskega volilnega reda §§ 24 in 48 se po včerajšnjem sklepu deželnega zbora glasila:

§ 24. Volilne izkaznice in volilne kuverte morajo biti za posamezne volilske razrede raznobarvne, in sicer za prvi volilski razred zelene, za drugi modre in za tretji razred rdeče.

Volilna izkaznica mora obsegati tekočo številko imenika volilcev, natančno označbo (ime in priimek) volilnega upravičenca, kakor tudi volišče in dan volitve, uro nje začetka in zaključka pa tudi število občinskih svetovalcev in namestnikov, ki jih je izvoliti.

Tudi je na izkaznici izrečno pripomniti, da se smejo pri volitvi uporabljati le uradno izdane in z uradnim pečatom označene kuverte.

Poleg tega je na volilni izkaznici navesti določila § 45. o predpisih glede veljavnosti glasovnic in bistvena določila §§ 60. do 63. in 67. o volilni dolžnosti.

Volilne kuverte morajo biti z močnega, neoprogornega papirja in enake oblike.

Kuverta ne sme imeti drugega zunanjega znaka, nego le uradni pečat in označbo volilškega razreda z rimsko številko I, oziroma II in III.

Vsakemu volilnemu upravičencu je na zahtevo proti povračilu 2 h za vsak komad tekom 48 ur izročiti toliko uradnih kuvert, kolikor jih s svojim vplačilom naroči.

Namesto izgubljenih ali nerabljenih izkaznic mora izdati mestni magistrat duplikat vsakemu volilnemu upravičencu, ki to zahteva.

Namesto izgubljenih ali nerabljenih kuvert mora izročiti mestni magistrat ali na dan volitve predsednik volilne komisije volilnim upravičencem na njih zahtevo druge kuverte.

§ 48. Ako vsota teh posamnim listam pripadlih mandatov ne doseže števila vseh mandatov, ki jih je oddati, se prideli prvi ostali mandati oni listi, ki je imela pri pridelitvi mandatov v dotičnem volilskem razredu največ nepoštevanih glasov, eventualni drugi ostali mandat pa oni listi, katera je imela za prvo največ nepoštevanih glasov. Nadaljnje ostale mandate je po načelu, ki velja za pridelitev prvega in drugega ostalega mandata, odkazati posamnim listam.

Pri enakem številu glasov odloči žreb. — **Zaključni venček plesne šole „Vzajemnost“**. Plesni odsek »Vzajemnosti« vabi najuljudnejše na zaključni plesni venček, ki se vrši v soboto, dne 24. februarja 1912 v mali dvorani »Narodnega doma«, I. nadst. — Začetek ob pol 9. zvečer. — Toaletna promenada. — Vstopnina 1 K. — Gojenke plesnih vaj in garde-dance proste. — Vse gojenke in gojenci, ki so se pri razpisovanju vabil prezrli, prosijo odsek oprostila in jih tem potom najvjudneje vabi, da se te plesne prireditve gotovo udeležijo.

— **Pevski zbor „Vzajemnost“** ima nocoj ob 8. vaju v društvenih prostorih. Sodrugi pevci naj se je zanesljivo udeležijo.

— **Elektroklinematograf „Ideal“**. Danes specialni večer z 8 izbranimi slikami; posebno omeniti »Ljubezen zmagala«, veseloigra v barvah, »Teta Ana Marija«, ameriška veseloigra, »Samomor Schulceja« in »Prefek in levi«, velekomično. Dodatek zvečer »Trust«, učinkovita dektivistovska zgodba. Jutri »Priprila v plamenu« (Amerikanska drama), in »Klopčulja«. Velika (Amerikanska veseloigra.) Drugi teden »Indijanska kri«, privlačnost Nordiskfilm Co.

— **Umrl so v Ljubljani**: Antonija Jerič, 66 let. — Terezija Cepin, kočarjeva vdova, 64 let. — Marijana Gaber, kočarica, 44 let. — Anton Svetlin, plin. sluga, 41 let. — Elizabeta

Krašner, zasebnica, 93 let. — Teodor Hudeček, urar, 54 let. — Marija Miklič, mestna uboga, 70 let. — Marije Smerečnik, postrežnica, 57 let. — Marija Pirc, gospodarica, 38 let.

— Smola branjeve. Na trgu je ukradel branjeve tat 46 kron iz košarice. Branjeve je naznanila tatvino na policijo. Da pride drznemu tatvniku na sled je šla po svet k stari vedeževalki na karte. Vedeževalka ji ni mogla imenovati tatu in branjeve je odšla. Na cesti pa je opazila, da ji je izginila pri vedeževalki svota 4 kron 40 vinarjev iz žepa. Branjeve se je morala obrniti še enkrat na policijo.

— Nezgode. V litijski predilnici je prijel tovarniškega delavca Franca Vatarja stroj za bombaž za glavo in mu jo stisnil. Zadolbil je nevarno poškodbo. — V Gor. Kašlju je prišel k slomorenemu stroju 7letni deček Jožef Lovšec. Pri tem pa je njegov 9letni brat stoji zavrt in je stroj Joška na levi roki poškodoval. — Jožef Petrič, hišec pri trgovcu Stupica v Ljubljani je peljal prazni voz iz Spodnje Siške. Ko je skočil na voz je omahnil in padel pod voz ter se poškodoval na glavi, levi roki in hrbtu.

— Požar. Na Jančevem brdu pri Postojni je izbruhnil pri posestniku Gašparju Bobku ogenj, in uničil streše z zalogo sena in slame. Škode je za 2500 kron, zavarovalnica krije 1480 kron.

— Maškara na parah. V Špitališki fari pri Motniku in sicer v vasi Kozji hribet je pri posestniku in nekdanjemu organistu Francu Suštarju ležal 24 let stari fant po domače Gornarjev Peter kot maškara na parah. Kakor običajno, tako so fantje tudi letos šli v maškere. Na pustni torek zvečer okoli 9. je prišlo pet maskar k zgoraj imenovanemu posestniku v hišo. Dobili so nekoliko pijače, potem pa so po stari šegi hoteli nekoliko poplesati. Ker pa domače dekle niso hotele z maskarami plesati, je nastal majhen prepri. Šoštarja je minila potrpežljivost in ukazal je fantom ven, drugače bom streljal. Štirje fantje so takoj odšli, ostal je pa Peter, najmočnejši in najpogumnejši med njimi, ki je rad šale zbijal. Videč, da je Suštar res potegnil revolver, je začel iskati svoj nož, a ga ni mogel tako hitro iz žepa potegniti, ker je bil naštemljen. Med tem je Suštar že trikrat ustrelil; dve kroglici sta zleteli v strop, tretja pa je Petra zadela v prsi. Fant se je mrtev zgrudil na tla. Da bi bilo manj ceremonij, so mrliča kar v hiši, kjer je bil umorjen, položili na pare in sicer kar naštemljenega kot maškara.

Idrija.

— Javen shod erarnega delavstva v Idriji bo v nedeljo dne 25. t. m. ob 9. dopoldne v pivarni pri »Črnem orlu« v Idriji. Na dnevnem redu bo: »Novi plačilni pravilnik erarnih delavcev in draginja« in »Slučajnosti«. Na ta shod povabijo klerikalci tudi poslance Gostinčarja.

— Permanentna komisija za konstatiranje »Pravilnika erarnih delavcev« se je zedinila za to, da predlaga na nedeljskem shodu povišanje 20% normalnih dni starega opravilnika ter zavrnitev novega opravilnika.

— Računski zaključki mestne občine in občnega konz. društva za l. 1911 so dovršeni. Prvi je do 2. marca t. l. v občinski pisarni razporejen vsakemu na vpogled. Drugi se odpošlje v tisk ter razdeli pravočasno med člane. O obeh računih bomo še poročali. Občnji zbor konz. društva bo 10. marca v pivarni »Črnega orla«. Istotako bo tudi nova proračunska seja mestne občine meseca marca.

— Dramatičen odsek. Dne 14. svečana t. l. osnoval se je pri nas pod predsedstvom sodr. Štrausa dramatičen odsek združenih delavskih organizacij v Idriji. V načelstvo odseka so izvoljeni člani: Ant. Bajt, Fran Troha, Avg. Hladnik in Mici Fajgelnova. Kdor ima veselje do gledališke umetnosti, naj se pri imenovanem načelstvu zgleda.

— Društvena diskusija. Člani podružnice »Unije«, udeležite se polnoštevno društvene diskusije, ki bo v soboto ob 9. zvečer v društvenih prostorih. Poročal bo sodr. Anton Kristan iz Ljubljane.

Štajersko

— Naplavljeni trupli. Na Dravskem polju je vrgla Dravo na breg natakario Matildo Herkovo, ki je bila skočila lani 4. novembra v Mariboru v Dravo, kakor smo bili že poročali. Prav tam so vrgli Dravini valovi na suho tudi trgovskega vajenca, 14letnega Josipa Dedička iz Maribora, ki je bil 21. decembra 1911 izginil neznano kam.

— Roparski morilec Ivan Lah ujet. Od Velike nedelje v Slovenskih goricah poročajo: 31 letni Ivan Lah, ki je dne 12. t. m. v Kantridi pri Reki oropal in umoril posestnika Rozo Oswald, je bil te dni, ko je hotel obiskati svojo ženo in svoje stariše pri Veliki Nedelji, od orožnikov aretiran. Pri njem so našli še 88 K denarja, orožje, prstane, ure, verižice ter novo oprano delavsko bluzo, na kateri so bili še sledovi krvi. Vkljub tem dokazom je morilec tajil velikonedeljskim orožnikom svoje dejanje. Šele, ko je prišlo ogrsko orožništvo je obstal. Po svojem dejanju se je odpeljal iz Reke proti Zagrebu, iz Zagreba pa čez Čakurno na Ogrskem proti svojemu domu pri Veliki Nedelji.

— Šala in resnica. V gostilni Kunej v Oplotnici pri Konjicah so pred par dnevi popivali posestniški sinovi Jožef Leva, Jurij Špile, Jurij Bergles in Franc Vaupot. Ko so se vračali iz gostilne, je hotel Vaupot za šalo vzeti Levi pero iz klobuka. Vsled tega se je začel med njimi prepri, iz katerega je nastal pretep. V pretepu je Vaupot Levi z žepnim nožem zadal smrtno nevarni sunek v ramo, da se je Leva nezavesten zgrudil na tla. Obenem pa je tudi Bergles Špile zadal nevarni sunek z nožem v ramo, da je tudi ta dobil nevarno poškodbo. Težko ranjena so oba spravili v bolnišnico. Vaupot in Bergles pa sta pognila.

— Od gladi je hotel umreti. Blizu Kapfenberga na Gornjem Štajerskem je dne 19. t. m. našel nek delavec v neki baraki 18letnega Jos. Schröcka, ki je imel vse ude, posebno pa roke, noge, ušesa in nos odmrznjen. Bil je skoraj popolnoma zaglavljen. Baje je celih 17 dni ležal v tisti šupi. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer so mu odrezali roke in noge.

— Ustanovni občni zbor splošne delavske zveze »Vzajemnost« za Štajersko in Koroško. Pripravljali odbor za ustanovitev splošne delavske zveze »Vzajemnost« za Štajersko in Koroško je sklenil sklicati ustanovni občni zbor v nedeljo, dne 25. svečana 1912 ob 3. dopoldne v »Delavskem domu« v Trbovljah. K temu zborovanju vabimo tudi vse zunanje zaupnike, da se, čim je količnik mogoče, ustanovnega občnega zbora udeležijo. Delavstvo v Trbovljah naj se udeleži ustanovnega občnega zbora »Vzajemnost« v čim večjem številu. — Za pripravljali odbor: Ivan Tokan, Ignacij Siter, preponenta.

Koroško.

— Učiteljske plače na Koroškem. Včeraj je bila koroškemu deželnemu zboru predložena predloga o učiteljskih plačah na Koroškem, ki se za ljudskošolsko učiteljstvo razdeli v pet razredov in sicer I. razred za ožene učitelje 2300 K, za neožene 2200 K, za učitelje 1750 K, II. razred: za ožene 2100 K, za neožene 2000 K, za učitelje 1600 K, III. razred: za ožene 1900 K, za neožene 1800 K, za učitelje 1450 K, IV. razred za ožene 1700 K, za neožene 1600 K, za učitelje 1300 K, V. razred: za ožene 1500 K, za neožene 1400 K, za učitelje 1150 K. Oženi učitelji morajo biti 24 let stari, da imajo pravico do plače. Podučitelji in podučiteljice dobe letne plače 1000 K. V prvi razred pride 15 odstotkov učiteljstva, v drugi razred 20, v tretji razred 20, v četrti 20 in v peti 25 odstotkov učiteljstva. Za meščanske šole sta določena dva razreda in sicer dobe v prvem razredu oženi učitelji 2500 K, neoženi 2400 K, učiteljice 1950 K, v drugem razredu dobe oženi učitelji 2300 K, neoženi 2200 K in učiteljice 1750 K.

— Davek na zabave. Koroškemu deželnemu zboru je predložena predloga o davku na zabave na korist občinskim ubožnim zakladom.

Ples otrok v Trstu.

»Kaj pa je tebe treba bilo,« je vzkliknil te dni marsikdo, ki se ni mogel nikakor ogreti za najnovejši pojav tržaškega slovenstva. Že od prvega početka, ko se je sprožila misel o tem plesu, sem se namenil javno povedati svoje mnenje. Upal sem, da stvar popolnoma ponesreči ter s tem preneha enkrat za vselej. A ustna poročila in ponedeljkova in torkova števila »Edinosti«, sta me poučila, kako sem še naiven, ker upam, da bi v taki stvari zmagala zdrava razsodnost. Od katerekoli strani smotrimo stvar jo moramo brezpogojno obsojati. Smiliti se nam morajo pri tem nedolžni otroci; pomilovati moramo nezavedne starše, a strogo strogo obsojati vse one činitele, ki so povzročili, oziroma podpirali ta vnebovpijoč greh nad nežno mladino. Še najstrožje pa moramo grajati, da se je vse to vršilo pod neko zaščito in nadzorstvom slovenskega učiteljstva. Graje vreden je tak ples iz vzgojnega, zdravstvenega in gospodarskega stališča. Zavist, katere niti »Edinost« pri vsej svoji dobrohotnosti in navdušenosti za ta ples ni mogla prezreti, igra pri takih napravah veliko vlogo. Zbujanja oholosti pri bogatejših se tudi ne more preprečiti.

Glede na zdravstvo omenjam samo to, da so mali otroci hodili skoraj dva meseca v neko malo sobo k plesnim vajam. Tu so bili natlačeni kakor sloniki, vsi razgreti in potni, da je kar teklo od njih; a po vajah v tej zimski dobi so se razkopirali na razne strani mesta bolj ali slabše oblečeni. Glede na gospodarstvo, pa menim, da te potratnosti, o kateri govore očitvidci plesa, ni bilo treba. Omenjam le, da nekateri starši, ki so o božiču prosili oblek in obuvale, niso nikakor štedili, da sijajno kostimirajo svoje revne otroke. Govori se, da so nesramne matere v svoji slepi ljubezni potrosile do 100 K, da osemijo svojo deco.

Zagovor in opravičevanje, da se s tem otroci privadijo uglašenega vedenja je piškav, ker tega bi se lahko naučili z raznimi otroškimi igrami in nastopi. Tudi na trditve, da otroci morajo imeti svoje veselje, pristojam, a tega bi se lahko navžili drugače. Namesto, da so dva meseca zahajali k plesnim vajam v malo zadušilo sobo, učili bi se lahko v velikih, zračnih šolskih sobah ter priredili po dveh mesecih sicer ne otroške maskerade, pač pa kako, vse dosedanje prireditve nadkriljujočo veselico.

Poleg tega imajo otroci priliko, da se privadijo »uglašenemu vedenju« tudi v sokolskih telovadnicah, ki z veseljem sprejemajo v svoje prostore posebno šolski naraščaj; in ono učiteljstvo, ki je tako skrbno nadzorovalo plesne vaje in ples tam, bi si prislužilo veliko večjega priznanja, ako bi agitiralo in delovalo na to, da bi šolska mladina bolj posečala telovadbo. Dejstvo, da je plesalo par sto otrok, a h telovadbi je vpisanih le 40 dečkov in deklic, je dovolj žalosten dokaz o naših nezdravih razmerah.

Kaj moramo res opitič posnemati vsako budalost? Posebno neprijetno me je dirnila v poročilu »Edinosti« opomba: ... in prepričani smo, da bo ta prireditve ostala stalna na sporedu naših predpustnih zabav.

Jaz pa, in menim, da govorim v imenu velikanske večine svojih rojakov, rečem, da bomo delovali z vsemi dovoljenimi sredstvi, da je bil to prvi in zadnji ples otrok!

Učitelj G.

Trst.

— Abditusovo predavanje v »Ljudskem odru« obeta postati dostojna odhodnica iz našega starega »Delavskega doma«. Prebili smo nekaj let plodnega društvenega življenja pod sedanjostreho in drugi teden se preselimo v nove prostore novega »Delavskega doma«. Pomembna je ta selitev za nas, resni spomini na staro naše mednarodno zavetišče se bodo spajali z novim, pogumnim stremljenjem za višjo izobrazbo našega delavstva, in svetel članek te spajajoče vezi med starim in novim domom našim bo brezdvomno spomin na imenitno Abditusovo predavanje, ki se nam obeta v starem »Delavskem domu« to soboto, 24. t. m. ob pol 9. zvečer. Odbor »Ljudskega odra« pričakuje z vso

gotovostjo od ponosa in samozvesti naših sodrugov, da pridejo vsi do zadnjega poslušat razlago »Principov socializma« od strani našega odličnega socialističnega pisatelja. To vabilo v »Zarji« naj nadomestja vsako drugo za zrele sodruge nepotrebno agitacijo.

— Ključarji na južni železnici. Shod tržaških skladiščnih delavcev dne 15. t. m. je sklenil, da gre 24. t. m. na Dunaj k generalnemu ravnatelju posebna deputacija o zadevi ključarjev. Sklep temelji na naslednji resoluciji, ki jo je bil sprejel shod: Obratnemu nadzorstvu c. kr. priv. južne železnice v Trstu. Dne 19. februarja 1912 v gostilni »International« v Trstu polnoštevno zbrani skladiščni delavci južne železnice sklepajo v navzočnosti družbe za straženje in zapiranje naslednjo resolucijo: Sklep shoda z dne 15. februarja 1912, ki je izrazil nezadovoljnost tržaških skladiščnih delavcev z odgovorom glavnega ravnatelja z ozirom na opravljanje dela in z ozirom na odklonitev čezurnega dela, se je 16., 17., 18. in 19. februarja točno izvršil.

Z ozirom na dejstvo, da se je iz protesta izločila stavka kakor tudi pasivna resistenca in da je bila solidarnost popolna, shod konstatira, da se je sklep z dne 15. februarja izvršil v polnem obsegu. S tega stališča se prične 20. februarja zopet z rednim delom.

Zborovalci izjavljajo, da vstrajajo slej kakor prej na odpravi škandaloznega sistema ključarjev z južne železnice in pooblašajo centralo splošnega, pravovarnostnega in strokovnega društva za Avstrijo, da pospeši vzajemno z delavskim odsekom končno izvedbo te zahteve. Izvoli se deputacija treh moči, ki odidejo pod vodstvom tajnika železničarske organizacije Josipa Kopača k gospodu glavnemu ravnatelju južne železnice na Dunaj, da se doseže ureditev plač in lažjega dela s posebnim ozirom na starejše delavce in da se doženejo predpisi o ravnanju ključarjev.

Vsled izražene nezadovoljstva se ne sme preganjati noben delavec ter se morajo oddaljati in prejemalci, ki so že odpotovali, postaviti na svoje stara mesta. Subakordantom naj se izplača določena minimalna plača, ki se jim še ni izplačala.

Slednjič izjavljajo zborovalci, da je častna dolžnost slehnega delavca, da se še tesneje oklene svoje stanovske organizacije kakor doslej in ojači moč železničarjev. Trst, 19. februarja 1912. — V deputacijo so bili izvoljeni sodrugi Andrej Bahum, Friderik Žnidaršič in Ivan Makuc. Rezultat se pove na shodu 27. t. m. zvečer v Delavskem domu ulica Boshetov 5. S tem je končana prva doba boja proti sistemu ključarjev na južni železnici.

— Stanovanja v Trstu se podraže. Čujejo se vesti, da nameravajo tržaški hišni gospodarji po 24. avgustu stanovanja zopet podražiti. Naravno je, da bodo podražili najbolj taka stanovanja, po katerih je zahteva največja. To pa so mala, torej delavska stanovanja. Delavstvo naj se zaradi tega kar pridno pripravi, da poseže nekoliko globlje v žep. Taka grozovita draginja stanovanj je mogoča seveda samo zato, ker se številu malih stanovanj nikakor ne množi paralelno s številom prebivalstva. K temu pa prispeva še drug faktor, in ta je koalicija hišnih gospodarjev in njihovih administratorjev. Kljub odluku tržaškega namestništva se tržaški hišni gospodarji drže trdno navade, da se sme samo dvakrat v letu stanovanje odpovedati: 24. marca in 24. septembra. In tako se zgodi, da odpovedo vsako leto zlasti meseca marca hišni gospodarji dogovorno velikemu številu najemnikov stanovanja. Na ta način spravijo to ogromno število družin v medsebojno konkurenco. Zahteva po stanovanjih postane velika in cene se dvigujejo avtomatično. Poleg tega so prometna sredstva zelo slaba. Stanovanja izven mesta niso nikakor tako tesno zvezana z mestom kakor bi lahko bila, ako bi bila tramvajška proga primerno razširjena in ako bi bile tramvajške cene tako nizke, da bi se delavstvo lahko posluževalo železnice. Zato je tudi močnejša zahteva po stanovanjih, ki so kolikor mogoče mestu najbližja ali pa naravnost v mestu. Zaradi vsega tega, pa zaradi dejstva, da se bo morala občina prisiliti, da začne bolj energično delo za delavska stanovanja, pripravljaj naša stranka v Trstu energično akcijo, na katero že sedaj opozarjamo naše delavce. Saj ni nikjer zapisano, da ne bi bilo mogoče streti odušne akcije tržaških hišnih gospodarjev. Le resno se je treba dela poprijeti.

— Truplo v vodnjaku. Pri Sv. Križu je imela vodo v vodnjaku posestnika Franceta Košuta že del časa zopern okus. Naznanili so stvar orožnikom, ki so vodnjak dali preiskati. Pri tem so našli močno strohnelo truplo približno 26 letnega moža. V mrtvцу so dognali sina posestnika Alojzija Bizina. Pri sebi je imel nekaj denarja in nakita, iz česar sklepajo, da je Bizin sam iskal smrti v vodnjaku. Bizin je izvršil samomor začetkom januarja. Truplo je torej ležalo okoli petdeset dni v vodnjaku.

Vestnik organizacij.

Krojaški društven shod se vrši v soboto 24. t. m. ob 8. zvečer »pri Matjanu« na Turjaškem trgu.

— Mladinska podružnica »Vzajemnosti« vabi na ponedeljek zvečer ob 8. v društvene prostore (Selenburgova ulica 6) vse one člane in njih prijatelje k sestanku, na katerem se bo dogovarjalo in sklepalo o osnovanju football odseka. Novo priključujoče se člane sprejemajo odborniki.

Dramatični odsek mladinske podružnice ima sestanek v ponedeljek zvečer ob 8. v društvenih prostorih.

Trbovlje. Napovedana diskusija se v četrtek dne 22. t. m. ni vršila, vrši se pa prihodnja diskusija v četrtek dne 29. svečana ob pol 7. zvečer v »Delavskem domu«.

Umetnost in književnost.

Iz pisarne slovenskega gledališča. V soboto zadnjič opera »Rusalka« (za nepar-abonente). — V nedeljo popoldne ob 3. pri zelo nizkih cenah predpustna burka »Miljon« (za lože par), na katero opozarjamo širše občinstvo in še posebej odre na deželi. Zvečer se poje drugič V. Parmova opera »Caricne amaconke« v novi opremi (izven abonementa; za lože nepar). — V torek prvič Echearayeva slavna psihološka drama »Blaznik all svetnik«.

P. n. gg. posetnike gledališča z dežele opozarjamo, da se igra v nedeljo popoldne ob 3. izborna burka »Miljon«, ki je primerna tudi za male odre, in zvečer ob pol 8. Parmova opera »Caricne amaconke«, ki se konča že ob pol 10. uri, tako da je zveza z vlaki prav ugodna.

Delavsko gibanje.

— Angleški delavski dnevnik. Ustanovitev delavskega dnevnika je le še vprašanje kratkega časa. Birminghamska delavska konferenca je sklenila ustanovitev delniške družbe z akcijsko glavnico 150 tisoč funtov sterlingov (t. j. približno 4 milijonov kron avstr. veljave; do 14. marca mora biti vplačana tretjina glavnice. Konferenca sama je dovolila 150 tisoč kron iz strankine blagajne. Hkrati se je začela agitacija med velikimi strokovnimi organizacijami, da nalože del svojega imetja v novem strankinem podjetju. Prva je sklenila organizacija mehanikov, da vloži v podjetje 125 tisoč kron.

— Pozdrav iz Sibirije. Nemška socialna demokracija je dobila k svojemu velikanskemu volilnemu uspehu od vseh strani sveta mnogoštevilno pozdravov. Iz Sibirije je prejela socialno-demokratska državnozborna frakcija sledeče pismo:

Rusija, Vzhodna Sibirija, 27. jan. 1912.
Proletarci vseh dežel, združite se!
Dragi sodrugi!

Pregnani socialni demokratje Vas prosijo iz sibirskega medvedjega brloga, da sporočite socialno-demokratski delavski stranki naše iskrene in vroče častitke k nje imenitni zmagi pri volitvah v državni zbor. Vaše zmage — so naše zmage, ki nam podeljujejo novo moč v boju za svetlo bodočnost. P. S. Iz umevnih razlogov se ne podpisujemo.

Lurška pravljica.

Spisal dr. Rouby, ravnatelj blaznice v Alžirju.

I.

Uvod.

Tega dela sem se lotil, da dokazem, da ni bilo nič čudežnega v prikaznih Bernadete, male lurške junakinje in da je božja pot v Lurdu brez vse podlage.

Čemu ta trud, mi poreče marsikdo. Če vera osrečuje nekatere ljudi, zakaj jim te vere ne pustiti, četudi je prazna? Če zadovoljuje prikazovanje Brezmadežne mali pastirici, njih hrepenenje po čudežih, zakaj jim pojasnjuješ, ko te ne vprašajo? Zakaj?

Zato, ker je dolžnost vsakega, kdor pozna kos resnice, pa naj je taka ali taka, da jo razodene onim, ki je ne poznajo, kakor je bogatin dolžan, da odstopi revnemu sosedu kos svojega kruha.

Te knjige ne pišem z namenom, da bi žalil verske čute, ki so spoštovanja vredni, če so iskreni, temveč z dobrodejnim smotrom, da s pomočjo novejših odkritij na znanstvenem polju razodenem resnico.

Svoje dokaze sem zajel predvsem iz del katoliških pisateljev; med njimi: Mala zgodovina Lurda P. Fourcada, Lurški čudeži Mgr. de Segurja in končno: Naša ljuba gospa iz Lurda Henrika Lasserria.

Ti pisatelji so mi nehote in nevede izročili orožje za boj proti onemu kultu, ki so ga sami zasnovali.

Ko sem razglabljal v dogodkih, ki so iz Lurda napravili kraj svetovnega imena, nisem zlasti na začetku, našel toliko sleparstva kakor trdijo mnogi in kakor sem ga tudi sam pričakoval. Pač pa sem opazil, da je gost oblak nevednosti zagrinjal osebe, ki so bile — od blizu in od daleč — udeležene pri ustanovitvi te božje poti.

Ker je šlo pri vsej stvari za histerijo ali pravzaprav za nenavaden simptom te bolezni, za ekstazo, — simptom, ki ga psihiatri dandanašnji dobro poznajo, navadni zdravniki manj, duhovniki in laiki pa prav nič —, zato so smatrali Bernadetino bolezen za čudež in zato so ozdravljenja pri tej jami pripisovali Devici Mariji.

II.

Histerija Bernadete.

Bernadeta je bila bolna; bolehal je na histeriji. Naj dokazem!

Korenino bolezni je iskati v podedovanju. — Njen oče, Franc Soubirous, mlinar po poklicu, je slabo mlinaril in moral nazadnje zapustiti svoj mlin. Zakaj mu ni šlo? Slabi dolžniki ga niso spravili na boben, kakor trdi Henrik Lasserre, zakaj mali mlinarji ne upajo, ker je v navadi, da si od zmlatega žita kar vnaprej pridržujejo gotov del za mletnino. Da je oče Soubirous postal dninar — večinoma brez zaslužka — je pripisati dejstvu, da je bil pijanec.

Alkoholizem očetov pa zapušča — in to je važno — na otrocih nagnjenost za živčne bolezni, časih razpoloženje za epilepsijo, češče za histerijo. Iz medicinskih statistik je razvidno, kako važen in pogost je ta faktor.

Alkoholnemu zastrupljenju očeta pripisujem nevrozo hčerke.

In kakor da bi očetovi vplivi še ne zadostovali, se je pridružila še težka materina bolezen ob porodu, ki jo je branila, da doji in izredi svoje dete. Slabotnega otroka so starši oddali v Bartrès blizu Lurda kmečkim ljudem v rejo. Kmalu se jim je priljubila in je ostala pri njih do štirinajstega leta.

Ko je Bernadeta dorasla, je pasla po hribovih ovce. Bila je zelo naivna, lahkoverna in nekoliko omejena. Čitati in pisati se ni mogla priučiti. Niti najosnovnejših stvari iz katekizma se ni naučila, tako da pri svojih štirinajstih letih še ni bila pri prvem obhajilu. Francoščine ni znala, temveč le bearnsko narečje, in se je Brezmadežna morala pogovarjati z njo v tem narečju, da jo je razumela, kakor se je vŠallette morala posluževati ževodanskega narečja, da se je zabavala z Maksimim in Melanijo. Nil admirari!

Zakaj pa se je Bernadeta vrnila v Lurd? Morda zategadelj, kakor trdi Henrik Lasserre, da bi se pripravila na prvo obhajilo. Saj bi to lahko tudi v Bartrèsu opravila! Vse kaže, da

so nje rednika vznemirili histerični simptomi, ki so se tisti čas na deklici pojavljali.

Po povratku v Lurj je ni mati zaradi bolehnosti štirinajst dni pustila iz hiše in le po dolgih prošnjah ji je privolila 11. febr. 1858., da je šla v družbi drugih deklic nabirat les ob Gavi.

Ta bolehnost, katere bistvo poznamo, je tako važna, da se moram z njo pobaviti.

Bernadeta je bolehal na nadihu. Ta nadihu, o kateri govore vsi njeni življenjepiseci, je bila nedvomno pseudoangina pectoris, histerična nadihu. To takoj dokažem.

Dočim je prava angina pectoris zelo nevarna bolezen, ki povzroča smrt, če se večkrat ponovi, nima pseudoangina smrtnih posledic. Tudi ima to posebnost, da pogosto premine pod uplivom razvedrila, razburjenja ali kake druge bolezni.

Življenjepiseci opisujejo nadihu Bernadete sledeče:

»Ne da bi bila zaradi tega bolna,« piše Henrik Lasserre, »je vendar trpela, ker jo je trla nadihu.« — Dalje: »Običajno pomanjkanje sape je zamorilo v njej ono živahnost prve mladosti; onemogla, utrujena od nadihu si je Bernadeta le nerada zmočila noge.«

Nadihu je torej po vseh pravih dognana. Če pa je bila histerična nadihu, mora hipoma preiti, da se pozneje zopet vrne. Tako tudi pri Bernadeti!

Pride in preide, izgine in se znova pokaže, kakor so ravno okolnosti. V tem soglašajo vsi življenjepiseci.

De Ségur piše: »Zdelo se je, kakor da nadnaravna sila oživlja Bernadeto; njene tovarišice ji niso mogle slediti in je nekaj minut pred njimi dospela do jame.«

(Dalje prih.)

ZADNJE VESTI.

SOCIALNO ZAVAROVANJE.

Odsekovo delo.

Dunaj, 22. februarja. Na današnji seji socialno-zavarovalnega odseka sta sodr. Smitka in Widholz povdarjala, da odsek zaradi nesrečne spojitve delavcev in samostojnih zavarovancev ne more z delom nikamor naprej. Posl. Licht je predložil načrt, ki ga je izdelal pravni konzulent liberške trgovske zbornice dr. Schmitt. Po tem načrtu je izločiti samostojne iz socialnega zavarovanja in jih združiti v posebno invalidno zavarovanje, sloneče deloma na obveznih doneških, deloma pa na podlagi prostovoljnih hranilnih vlog. Razprava se nadaljuje v torek.

IZ SOCIALNO-POLITIČNEGA ODEKA.

Dunaj, 22. februarja. Pododsek socialno-političnega odseka je danes razpravljal o Bretschneiderjevem predlogu glede na tovarniška stanovanja; predlog zahteva, da je najemniško pogodbo izločiti iz mezdne pogodbe. Za poročevalca je bil določen posl. Seitz, za sopo-ročevalca posl. Licht.

AHRENTHALOV POGREB.

Dunaj, 22. februarja. Z velikim pompom se je danes izvršil prevoz ostankov grofa Ahrenthala iz palače vnanjega ministrstva na državni kolodvor, odkoder so truplo prepeljali v rodbinsko rako v Doxan.

POLOŽAJ NA OGRSKEM.

Razpust parlamenta.

Dunaj, 22. februarja. »Neues Wiener Abendblatt« priobčuje članek, ki ga je pisala visoka oseba, ki je bila pred kratkim pri cesarju v avdienci. Pisec tega članka pravi, da ima ogrski ministrski predsednik grof Khuen polnomočje skleniti s Kosutovo stranko mir, ter ima tudi pravico, ugoditi vsem zahtevam te stranke. Cesar je o detaljih mirovnih pogojev popolnoma informiran in z načrti ministrskega predsednika Khuena popolnoma zadovoljen. Če bo Khuen videl, da se Justhova stranka tekom dveh ali treh tednov ne ukloni, bo ogrski državni zbor že koncem marca razpuščen.

Košutovci in brambna predloga.

Budimpešta, 23. februarja. Na zaupnem razgovoru poslancev Košutove stranke sta grof Apponyi in Desy poročala o mirovnih pogojih. Boj zoper brambno reformo se bo nadaljeval v obliki ostre parlamentarne debate, pač pa se opusti obstrukcija. Poslanec Barabas je protestiral proti temu, da se pušča Justhova stranka na cedilu in je izjavil, da ne odneha od obstrukcije. V enakem smislu se je izjavilo še več drugih poslancev. Končno bo o stališču Košutove stranke sklepala današnja konferenca.

IZPOR ORGANIZARANIH MIZARJEV.

500 družin brez kruha.

Arad, 23. februarja. Aradski mizarjski mojstri so izprli vse organizirane mizarje. 500 družin je brez kruha.

NEMIRI V DUBROVNIKU.

Dubrovnik, 22. februarja. Včeraj se je vršila manifestacija Hrvatov in Srbov proti dogodkom na Hrvaškem. Po shodu so se vršile velike počestne demonstracije, pri katerih so demonstranti zažgali madjarsko zastavo. Ko je orožništvo aretiralo dva demonstranta, je množica navalila na orožnike in jim iztrgala aretiranca. Le posredovanju županovemu se je zahvaliti, da ni prišlo do velikega prelivanja krvi.

VOLILNA REFORMA NA NEMŠKEM.

Socialno demokratični predlog za proporcionalno volilno pravico.

Berolin, 23. febr. Socialno-demokratična frakcija je v državnem zboru vložila predlog, ki poziva državnega kancelarja, da čim prej predloži volilno reformo, obsegajočo proporcionalno in žensko volilno pravico in določajočo, da se imajo volitve izvršiti na nedeljo ali pa na praznik.

IZ NEMŠKEGA DRŽAVNEGA ZBORA.

Razdelitev odsekovih mandatov.

Berolin, 22. febr. Starešinstvo drž. zbora je razdelilo odsekovne mandate. Najmanjše stranke bodo nezastopane. Načelnistvo proračunskega odseka je določeno centru, načelnistvo poslovnishkega odseka socialnemu demokratu sodr. Haaseju.

Nova volitev predsedstva.

Berolin, 23. febr. Nova volitev predsedstva bo bržčas 13. marca; med meščanskimi strankami že teko pogajanja.

GEOGRAF ANDRE UMRL.

Berlin, 23. februarja. Znani karto- in geograf Richard André je umrl v 77 letu svoje starosti na potovanju iz Monakovega v Norimberg.

OBSOJENA SESTRA CANDIDA.

Pariz, 23. februarja. Policijsko sodišče je obsodilo sestro Candido, predstojnico zavetišča za jetične v Ormessonu zaradi zlarabe zaupanja na 18 mesecev ječe, na 1000 frankov globe in na povrnitev različnih zneskov.

GIGANTSKO GIBANJE ANGLŠKIH RUDARJEV.

Mednarodna rudarska konferenca.

London, 22. febr. Delegati na mednarodni rudarski konferenci so se posvetovali o vprašanju podpiranja angleških rudarjev in o možnosti splošne simpatijske stavke. Konferenca tozadavnega sklepa še ni napravila. Posvetovanja se danes nadaljujejo.

Strah pred stavko.

London, 23. febr. Mornariško poveljstvo je ukrenilo vse potrebno za nakup velikih zalog ameriškega premoga. Prav tako je je poveljstvo kupilo vse premogovne zaloge v Valesu.

Gibanje med nemškimi rudarji.

Berolin, 23. febr. Bližnja stavka angleških rudarjev je povzročila tudi med nemškimi rudarji mezdno gibanje. Iz Bohuma poročajo, da zahtevajo ondotni rudarji 15 odstotno povišanje plače, osemurni delavnik in še drugo. Tudi rudarji na zgornjem Šleskem zahtevajo 15odstotno povišanje plače.

ITALIJANSKO-TURŠKA VOJNA.

Hura-patriotizem v italijanski zbornici.

Rim, 23. februarja. Zbornica se je včeraj zopet sešla. Na dnevnem redu je bil zakonski načrt, s katerim parlament sprejema kraljevi dekret z dne 5. novembra 1911 o razglasitvi suverenitete nad Tripolitanijsko in Cirenejko. Galerije so bile natlačene polne, izmed 508 poslancev jih je bilo navzočih 476. Med veliko napetostjo so prišli v zbornico predsednik Marcora in člani kabineta z ministrskim predsednikom Giolittijem na čelu. Vsa zbornica se je dvignila in jim prirejala dolgotrajne viharne ovacije. Predsednik Marcora je imel nagovor, v katerem je pozdravljaj vojsko in mornarico. Poslanci so poslušali njegov govor stoje in ga spremljali z navdušenim pritrdjevanjem. Nato so govorili med entuziasmičnim pritrdjevanjem nacionalistov poslanec Lavaca, vojni minister Spingardi in minister mornarice Cattolico, ki so vsi peli slavospeve armadi in mornarici. Zbornica je nato stoje in s prekipavočim navdušenjem poslala armadi in mornarici pozdrav. Predsednik je konstatiral, da se je dnevni red soglasno sprejel. Ministrski predsednik Giolitti, viharo pozdravljen je predlagal zbornici, naj izvoli komisijo 21 članov, ki bo proučila zakonski načrt. Giolittijev predlog je sprejela zbornica z velikim pritrdjevanjem. Nato se je seja prekinila.

KITAJSKA REPUBLIKA.

Urga — glavno mesto Mongolije.

Kiahta, 23. februarja. Dne 19. t. m. so progalsil Urgo za glavno mesto Mongolije. Mongolska vlada je razpisala carino na kitajsko blago.

VSTAJA V MEHIKI.

Naraščanje revolucijskega gibanja.

Washington, 22. februarja. Uradno poročajo, da se vstaja vedno bolj širi. Vstaši plenijo amerikanska posestva. Na južni meji je bil predvčerajšnjem boj in so imeli rebeli 37 mrtvih, 6 rebelov je bilo vjetih. Vlade čete so imele 11 mrtvih in 9 ranjencev.

Odgovorni urednik Fran Battl.

Izdaja in zaloga založba Zarja.

Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Naznanilo.

Podpisani se zahvaljuje svojim dosedanjim naročnikom in odjemalcem ter naznanja, da je premestil svojo čevljarsko obrt v Rožno ulico št. 161. — Priporoča se za nadaljno naklonjenost ter bilježis s'poštovanjem

Ivan Kavčič

čevljar v Idriji.

Ali ste že pridobili našemu listu kakega novega naročnika?

Naznanilo.

„Konzumno društvo za Ljubljano in okolico“, vpisana zadruga z omejeno zavezo se je preselila s svojo društveno pisarno

v lastno hišo
v Spodnjo Šiško, Kolodvorska cesta 56.

Pisma za društvo je pa naslavljati kot doslej na Ljubljano, poštni predal št. 13. Uradne ure v pisarni so: od 9—12 dopoldne in od pol 3 do pol 7 ure zvečer

Načelstvo.

Konzumno društvo rudarjev

v Hrastniku

vpisana zadruga z omejeno zavezo

vabi vse svoje člane

na redni občni zbor

ki se vrši v društveni gostilni v Hrastniku 3. marca ob 2. popoldne.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
 2. Poročilo računov za leto 1911.
 3. Poročilo nadzorstva in podelitev odveze načelstvu.
 4. Razdelitev čistega dobička.
 5. Poročilo o izvršeni reviziji.
 6. Volitev enega člana v načelstvo.
 7. Volitev treh nadzornikov.
 8. Predlogi in nasveti.
- Pristop imajo vsi člani društva.

Za nadzorstvo;

Kolman Matija

zapisnikar.

Josip Zupan

predsednik.

Produkt. zadruga ljublj. mizarjev v Ljubljani

R. Z. Z. O. Z.

se priporoča za vsa v mizarstvo stroko spadajoča dela. — Izdeluje v lastni, najmodernejše opravljeni tovarni na Glineah, strogo po naročilu. Dosedanja dela, ki jih je zadruga izvršila, so jamstvo za vsakogar. Med temi so: vsa mizarstva dela v obrtni šoli in v šoli na Prulah.

Vsa naročila se izvršujejo precizno, solidno in točno.

„Zarja“ se prodaja v Ljubljani po 6 vin.

v naslednjih tobakarnah:

Južni kolodvor, na peronu.

Pirnat, Kolodvorska cesta.

Zupančič, Kolodvorska cesta.

Blaž, Dunajska cesta.

Sterkovič, Dunajska cesta.

Fuchs, Marije Terezije cesta.

Tivoli, na žel. prel. pri Nar. domu.

Šubič, Miklošičeva cesta.

Šenk, Resljeva cesta.

Kanc, Sv. Petra cesta.

Treo,

Kušar,

Podboj,

Bizjak, Bahoričeva ulica.

Remžgar, Zelena jama.

Svetek, Zaloška cesta.

Sešark, Šelenburgova ulica.

Suhadole Anton, Zelena jama 50.

Dolenec, Prešernova ulica.

Piehler, Kongresni trg.

Ušeničnik, Zidovska ulica.

Kleinstejn, Jurčičev trg.

Wisiak, Gospodska ulica.

Stiene, Valvazorjev trg.

Košir, Hilšerjeva ulica.

Sušnik, Rimska cesta.

Klanšek, Tržaška cesta.

Elsner, Kopitarjeva ulica.

Blaznik, Stari trg.

Velkavrh, Sv. Jakoba trg.

Kustrin, Breg

Sever, Krakovski nasip.

Državni kolodvor.

Križaj in Kotnik, Šiška

Likar, Glinec.

Jezeršek, Zaloška cesta.

Delavska hranilnica in posojilnica v Ljubljani

(vpisana zadruga z omejenim jamstvom.)

Wolfova ulica št. 3, II. nadstropje.

Obrestuje hranilne vloge po 4 $\frac{1}{2}$ %. Sprejema vloge na tekoči račun. Posoji na osebni kredit in zastave, vredn. listine, hipoteke itd.

Uradije se vsak četrtek od 2. do 3. ure in vsako soboto od 6. do 7. ure popoldne; nujna pojasnila se daje pa tudi ob vsakem drugem navadnem dnevnem času.